

Projekt

z dnia 5 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PILCHOWICE**

z dnia 18 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice na lata 2026 - 2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 49 z późn. zm.) Rada Gminy Pilchowice uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice na lata 2026 – 2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pilchowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Pilchowice.

OPINIJE SIĘ
POD WZGLĘDEM
FORMALNOPRAWNYM

ADWOKAT

Adam Szewc

SEKRETARZ GMINY Ośrodek Pomocy Społecznej
w Pilchowicach

Dagmara Dzida

KIEROWNIK

Jolanta Szczecina

Z-CA SKARBNIKA

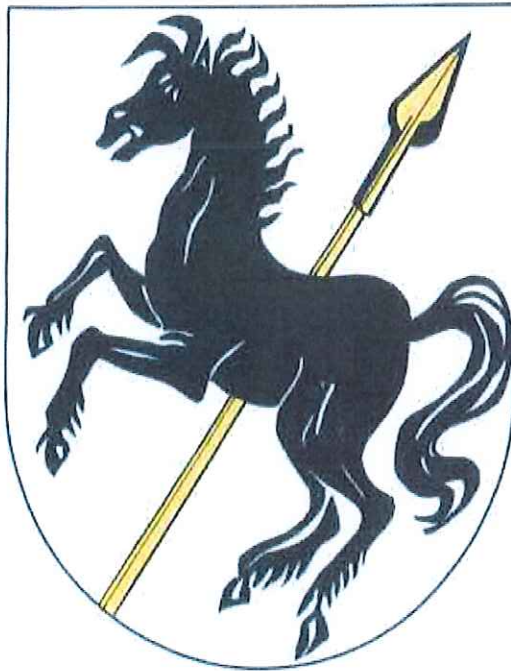
Agnieszka Kulik

WÓJT

Maciej Gogulla

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Pilchowice
z dnia 18 grudnia 2025 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE PILCHOWICE
NA LATA 2026-2028**

GRUDZIEŃ 2025

I.	Wprowadzenie	3
II.	Podstawy prawne do opracowania i realizacji Programu	4
III.	Charakterystyka środowiska lokalnego i analiza problemów społecznych na terenie Gminy Pilchowice	4-8
IV.	Adresaci Programu	8
V.	Analiza SWOT	9-10
VI.	Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny	10-14
VII.	Zakładane efekty Programu	15
VIII.	Źródła finansowania	15
IX.	Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodziny na terenie Gminy Pilchowice	15
X.	Realizatorzy Programu	15
XI.	Monitoring i ewaluacja Programu	15-16
XII.	Podsumowanie	16

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice na lata 2026-2028, który jest kontynuacją Programu Wspierania Rodziny realizowanego w Gminie Pilchowice w latach 2023-2025 i stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Program skierowany jest do wszystkich rodzin z terenu Gminy Pilchowice, w tym szczególnie rodzin, które są zagrożone wykluczeniem społecznym, mają szczególne potrzeby, rodzin wielodzietnych. Nadrzędnym celem programu jest dbanie o dobro rodziny. Rodzina to najważniejsza i podstawowa grupa społeczna, na której opiera się społeczeństwo. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka.

Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Jednak nie zawsze prawidłowo wypełnia swoje podstawowe funkcje. Dłuższe zaburzenie może powodować jej niewydolność, co w konsekwencji może prowadzić nawet do jej rozpadu.

Najczęstsze problemy, które negatywnie wpływają na rodzinę to: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, długotrwała choroba i niepełnosprawność, uzależnienia, w tym uzależnienia behawioralne, które stanowią bardzo duże zagrożenie dla dzisiejszej młodzieży.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej definiuje wsparcie rodziny jako zespół planowych działań, których celem jest przywrócenie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zdolności do ich pełnienia, a system pieczy zastępczej jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

II. PODSTAWY PRAWNE DO OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- 1) ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
- 3) ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- 4) ustawie z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- 5) ustawie z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 6) ustawie z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 7) ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 8) ustawie z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny,
- 9) ustawie z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- 10) ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych,
- 11) ustawie z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 12) ustawie z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacaniu zasiłków dla opiekunów,
- 13) ustawie z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty,
- 14) Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pilchowice na lata 2017-2026,
- 15) Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pilchowice na lata 2024-2033 ,
- 16) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

III. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA LOKALNEGO I ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PILCHOWICE

Gmina Pilchowice położona jest w południowo-zachodniej części powiatu gliwickiego, obszar gminy to 67,51 km² co stanowi 10,18% powierzchni powiatu. Jest gminą wiejską, a w jej obrębie administracyjnym znajduje się siedem sołectw : Kuźnia Nieborowska, Nieborowice, Leboszowice, Pilchowice, Stanica, Wilcza i Żernica.

Gmina sąsiaduje z miastami: Gliwice, Knurów, Rybnik oraz gminami Sośnicowice, Czerwionka-Leszczyny, Kuźnia Raciborska.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach jest podstawową jednostką organizacyjną wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej, a tym samym wspiera rodziny i osoby w przewyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Ośrodek inicjuje działania o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podstawą do określenia sytuacji rodzin z terenu Gminy Pilchowice oraz zaplanowania działań w ramach niniejszego Programu jest charakterystyka społeczno – demograficzna oraz analiza bieżących danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach. Według danych Urzędu Gminy Pilchowice (stan na dzień 31.12.2024r.) Gminę Pilchowice zamieszkuje 12166 osób, w tym 6164 kobiet (51%) i 6002 mężczyzn (49%). W gminie przeważają mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 61 % mieszkańców (7 393 osób), drugą pod względem liczebności grupą jest ludność w wieku poprodukcyjnym – 26 % (3152 osób), natomiast najmniejszą grupę stanowi ludność w wieku przedprodukcyjnym – 13 % (1621 osób).

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy w latach 2022-2024

rok	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	ogółem
2022	6104	5944	12 048
2023	6135	5971	12 106
2024	6164	6002	12 166

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Pilchowicach

Z informacji zawartych w powyższej tabeli wynika, że liczba mieszkańców naszej gminy z roku na rok rośnie, a także liczba kobiet jest większa od liczby mężczyzn.

Tabela nr 2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

Rok	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	118	212	165
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	232	391	338
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Gminy	2,68 %	3,23 %	2,78%

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach

Z przedstawionej tabeli wynika, że w 2024 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej zmalała w porównaniu do 2023 roku.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach wynika, że w okresie od stycznia do grudnia w latach 2022-2024 r. udzielono wsparcia rodzinom w związku z występującymi problemami wyszczególnionymi w tabeli nr 3.

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2022-2024

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w danym roku		
	2022	2023	2024
ubóstwo	43	35	33
bezdomność	4	2	6
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	18	15	15
- wielodzietność	2	1	3
bezrobocie	36	30	23
niepełnosprawność	38	34	30
długotrwała lub ciężka choroba	44	41	40
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:	69	59	32
- rodziny niepełne	10	11	6
- rodziny wielodzietne	4	3	1
alkoholizm	6	4	5
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	3
zdarzenie losowe	1	1	0

Źródło: Opracowanie własne Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach

W 2024 roku głównym powodem przyznawania świadczeń była długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Kolejnymi najczęściej

występującymi powodami udzielania pomocy były niepełnosprawność i bezrobocie. Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej długotrwałą lub ciężką chorobę zdiagnozowano w 40 środowiskach, ubóstwo w 33 środowiskach natomiast bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 32 środowiskach. Bardzo często zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Występowanie powyższych problemów w rodzinie może być przyczyną do zaburzenia jej prawidłowego funkcjonowania, dlatego tak niezbędne jest zapewnianie dostępu do kompleksowych usług i realizowanie działań na rzecz wsparcia dziecka i rodziny, a także osób starszych, chorych i niepełnosprawnych oraz bezradnych.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, jako dysfunkcja, może być podstawą do udzielenia rodzinie pomocy.

Głównym źródłem tego problemu są różne rodzaje zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny.

Do przyczyn kryzysu polskich rodzin zalicza się:

- 1) zmieniające się warunki ekonomiczne,
- 2) czynniki psychospołeczne i kulturowe,
- 3) osłabienie więzi międzyludzkich.

Rozmiary problemu bezradności wśród klientów Ośrodka.

Bezradność wynikająca z zaburzeń równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm. Z praktyki pracy socjalnej wynika, że do tej kategorii możemy zaliczyć rodziny, które:

- nie potrafią zaspokoić podstawowych potrzeb dzieci,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci,
- nie potrafią gospodarować posiadanymi zasobami i środkami,
- ze względu na wiek, wykształcenie i sytuację rodzinną – wykazują brak umiejętności przy załatwianiu swoich spraw (np. urzędowych – napisania podania o zapomogę, zarejestrowanie do lekarza itp.).

Wykorzystanie instrumentu asystenta rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stworzyła gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m.in. poprzez asystenta rodziny.

Realizując zadania określone w ustawie Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach zatrudnia 1 asystenta rodziny.

Tabela nr 4. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w latach 2022-2024

Rok	2022	2023	2024
Liczba rodzin	7	6	8
Liczba dzieci w rodzinach	10	8	15

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach

Dzieci z Gminy Pilchowice przebywające w pieczy zastępczej w latach 2022-2024 – dynamika zjawiska

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną.

Według stanu na dzień 31.12.2024 r. z terenu Gminy Pilchowice 15 dzieci wychowuje się w pieczy zastępczej.

Konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika często z dysfunkcji lub patologii środowiska, w którym żyje dziecko. Kształtowanie się pieczy zastępczej na terenie Gminy Pilchowice pokazuje poniższa tabela.

Tabela nr 5. Wykaz dzieci z terenu Gminy Pilchowice umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2022-2024

Rok	2022	2023	2024
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poza terenem gminy	1	7	5
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na terenie naszej gminy	5	6	5
Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	5	6	5

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach

Tabela nr 6. Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2022 –2024

Rok	2022	2023	2024
Kwota odpłatności gminy za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych w złotych	57 109,41	50 462,58	62 257,94
Kwota odpłatności gminy za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w złotych	37 508,53	111 541,22	202 268,10
Razem:	94 617,94	162 003,80	264 526,04

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach

Rynek pracy. Bezrobocie

Tabela nr 7. Podstawowe dane o liczbie osób bezrobotnych w latach 2022-2024

Liczba osób bezrobotnych wg stanu na dzień	Liczba osób bezrobotnych	W tym Liczba bezrobotnych kobiet	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Odsetek liczby osób bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców
31.12.2022r.	115	59	12048	0,95%
31.12.2023r.	96	46	12106	0,79%
31.12.2024r.	107	52	12166	0,88%

Źródło: Opracowanie własne Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilchowicach

Jak wynika z analizy Ośrodka liczba osób bezrobotnych w 2024 roku wzrosła w porównaniu z 2023 rokiem.

W rodzinach dotkniętych problemem bezrobocia najczęściej występują następujące problemy:
- brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych,

- psychospołeczne skutki bezrobocia, które najwyraźniej widoczne są u osób długotrwale bezrobotnych,
- negatywne wzorce wychowawcze przekazywane dzieciom.

W Gminie Pilchowice większość mieszkańców utrzymuje się z pracy zarobkowej, nieliczna część utrzymuje się wyłącznie z gospodarstwa rolnego. Część mieszkańców dotknięta jest problemem bezrobocia. Statystyki dotyczące bezrobocia są zniekształcone w pewnym stopniu (niedoszacowanie) ze względu na występowanie bezrobocia utajonego. Ten czynnik jest z kolei równoważony poprzez pracę "na czarno" oraz emigrację zarobkową mieszkańców (posiadając nadal zameldowanie na terenie Gminy).

Bezrobocie z punktu widzenia ekonomicznego i psychicznego, jest stanem przymusowej zależności od innych. Nie jest to sytuacja normalna dla osoby dorosłej, ale i dla dziecka i dlatego może doprowadzić do zmiany ukształtowanego w ciągu życia obrazu samego siebie i postrzegania relacji z innymi. Bezrobotni z dnia na dzień uzyskują ogromną ilość czasu wolnego, z którym nie wiedzą tak naprawdę, co zrobić. Na ogół niskie wykształcenie i całe dotychczasowe doświadczenie nie przygotowało ich do podnoszenia kwalifikacji czy aktywności kulturalnej. W rezultacie czas zaczyna "przebiekać przez palce". Okazuje się, że bezrobotni zmniejszają swoją aktywność we wszystkich dziedzinach, mniej czytają, mniej udzielają się w życiu rodzinnym. Wyróżnia się następujące fazy stanu psychicznego po utracie pracy: szok, optymizm i wiara w znalezienie nowego miejsca pracy, okres pesymizmu, utrata nadziei.

Z polskich badań wynika, że wraz z upływem czasu bezrobotni coraz mniej rozumieją konieczność własnej aktywności w szukaniu porad, pracy czy przekwalifikowania. Nie widzą innego wyjścia jak oczekiwanie na pracę pełnoetatową i to w zawodzie, który wykonywali. Osoby bezrobotne, pozostające długo bez pracy, mają zazwyczaj za sobą kilka nieudanych prób znalezienia pracy. Doświadczane niepowodzenia osłabiają poczucie sprawstwa, co może niekiedy doprowadzić do powstania zjawiska wyuczonej bezradności. Przy długotrwałym bezrobociu jednostki często zaprzestają podejmowania starań ukierunkowanych na zdobycie pracy. Osoby bezrobotne przestają wierzyć w efektywność swoich aktualnych działań oraz nie inicjują nowych w celu zdobycia zatrudnienia.

IV. ADRESACI PROGRAMU

1. Rodziny i osoby z terenu Gminy Pilchowice ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą, problemem, ubóstwa jak również rodzin, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
2. Dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym.
3. Osoby starsze i osoby niepełnosprawne.
4. Instytucje oraz zatrudnieni w nich pracownicy działający na rzecz rodzin (jako beneficjenci pośredni).

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów.

<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, • dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, terapeuta, radca prawny), • baza instytucji wspierających rodzinę, • dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, • zatrudnienie asystenta rodziny w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, • dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi, • poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, • funkcjonowanie świetlic szkolnych, • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • obowiązujące strategie, programy, akty prawne dot. rodziny. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, mediator rodzinny) –dojazd do miasta powiatowego • brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/nauczyciela • brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej, • wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • niewystarczająca współpraca instytucji w zakresie wsparcia rodziny, • niska motywacja do podjęcia działań zmierzających do zmiany i poprawy sytuacji u osób wymagających wsparcia, • zbyt duże obciążenie samorządu w stosunku do możliwości finansowych/lokalowych/ kadrowych, • ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów,
<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • asystent rodziny powołany celem wsparcia rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, • rozwój innowacyjnych metod wspierania rodziny w pracy asystenta rodziny oraz pracowników socjalnych • edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym • wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów • zanik więzi i tradycji rodzinnych –„pęd życia”, • rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę) • wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc • uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, internetu • stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne

<ul style="list-style-type: none"> • rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym • dostęp do poradnictwa specjalistycznego • ustawiczne szkolenia osób pracujących na rzecz rodziny, • rozszerzenie liczby podmiotów działających na rzecz rodziny, • wzmocnienie roli opiekuńczo-wychowawczej rodzin, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczającej wiedzy nt. nowych uzależnień i cyberprzemocy • rosnąca liczba zadań do realizacji przez samorządy przy braku lub niewielkim poziomie dofinansowania zadań, • wysoki poziom ubóstwa rodzin przy rosnących kosztach utrzymania, • uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, • wzrost postaw roszczeniowych wśród klientów pomocy społecznej • niestabilność w podejmowanych działaniach
---	--

VI. CELE, ZAŁOŻENIA I REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Cele będą realizowane poprzez działania mające przywrócić rodzinie prawidłowe funkcjonowanie w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz pełnienia prawidłowych ról społecznych. Praca z rodziną będzie połączona z jej własną aktywnością. Istotną kwestią jest wsparcie rodziny na etapie pojawienia się problemów oraz eliminowania sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę naturalną. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej – stworzenie możliwości powrotu do rodziny naturalnej.

Niniejszy program ukierunkowany jest na zapewnienie kompleksowej opieki i wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami. Oczekiwanym efektem realizacji Programu ma być szeroko rozumiana poprawa sytuacji dziecka i rodziny.

1. Cel główny

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Pilchowice na lata 2026-2028 jest wspieranie rodzin w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

2. Cele szczegółowe

Doskonalenie systemu działalności edukacyjnej, profilaktycznej na rzecz rodzin zagrożonych problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz wsparcie materialne rodzin z dysfunkcjami ubóstwa i bezradności. Aktywizowanie lokalnego środowiska na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.

Cele szczegółowe:

- 1) Poprawa sytuacji materialnej rodzin w ramach różnych systemów zabezpieczenia społecznego.
- 2) Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
- 3) Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach
- 4) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej.

3. Harmonogram realizacji zadań programu przedstawia poniższa tabela

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji zadania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadania
1. Poprawa sytuacji materialnej rodzin w ramach różnych systemów zabezpieczenia społecznego				
1.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji	Przyznawanie świadczeń i usług z zakresu: - pomocy społecznej - świadczeń rodzinnych - świadczeń alimentacyjnych - dodatków mieszkaniowych - ochrony zdrowia	- UG Pilchowice - OPS w Pilchowicach	- liczba świadczeniobiorców w poszczególnych rodzajach świadczeń i usług
2.	Objęcie dożywianiem wszystkich dzieci i dorosłych wymagających tego rodzaju wsparcia	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, współpraca z instytucjami w celu organizacji dożywiania	- OPS w Pilchowicach, - placówki oświatowe, - firmy cateringowe	- liczba dzieci i dorosłych korzystających z ciepłych posiłków, - liczba wypłaconych zasiłków celowych na zakup żywności
3.	Zapewnianie rodzinom możliwości skorzystania z Programu Europejskie Fundusze na Pomoc Żywnościową	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin, współpraca z organizacjami pozarządowymi	- UG Pilchowice - OPS w Pilchowicach, - organizacje pozarządowe	- liczba wydanych skierowań, - liczba osób/rodzin korzystających z Programu Europejskie Fundusze na Pomoc Żywnościową
4	Objęcie pracą socjalną rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych rodzin, sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej	- OPS w Pilchowicach	- liczba pracowników socjalnych świadczących pracę socjalną, - liczba rodzin objętych pracą socjalną
2. Wsparcie rodzin z dziećmi w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych				
1.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz kobietom	Rodziny mające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych otrzymują adekwatne wsparcie, rodziny wychowujące ciężko chore dzieci otrzymują potrzebne im wsparcie, przeciwdziałanie	- UG Pilchowice - OPS w Pilchowicach, - organizacje pozarządowe, - służba zdrowia, - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, - PCPR w Gliwicach, - placówki oświatowe	- liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin, - liczba rodzin, którym przydzielono asystenta ze względu na problemy opiekuńczo-wychowawcze, - liczba rodzin

	i rodzinom wychowującym ciężko chore dziecko	umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej		objętych koordynacją poradnictwa „za życiem”, - liczba dzieci wychowujących się w rodzinach objętych usługą asystentury
2.	Monitorowanie sytuacji rodzin po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny	Upewnienie się czy rodziny właściwie wywiązują się ze swoich obowiązków i zadań wobec małoletnich dzieci, - doprowadzenie do sytuacji, w której rodzice potrafią samodzielnie i we właściwy sposób zadbać o zaspokajania potrzeb dzieci, wywiązywać się z zdań opiekuńczo-wychowawczych	- UG Pilchowice - OPS w Pilchowicach, - służba zdrowia, - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, - PCPR w Gliwicach, - placówki oświatowe	- liczba rodzin, które współpracują z asystentem rodziny
3.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Współpraca z PCPR w celu zabezpieczenia potrzeb dzieci przebywających w pieczy zastępczej, pokrycie znacznej części kosztów za utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej	- UG Pilchowice, -OPS w Pilchowicach, - PCPR w Gliwicach	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, których pobyt współfinansowany jest przez Gminę
4.	Realizacja dodatkowych projektów na rzecz rodzin	Dodatkowe wsparcie dla rodzin z dziećmi, rozszerzenie oferty pomocowej dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej	- UG Pilchowice, -OPS w Pilchowicach, - GKRPA, - organizacje pozarządowe, - placówki oświatowe, - PCPR w Gliwicach	- liczna rodzin/osób korzystających (biorących udział w programach/projektach), - formy udzielonego wsparcia
3. Zapobieganie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach				
1.	Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem	Przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, udzielanie wsparcia rodzinom z dziećmi będącym w trudnej sytuacji życiowej, współpraca instytucji	-OPS w Pilchowicach, - Komisariat Policji, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - GKRPA, - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,	- liczba monitorowanych rodzin

		na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi		
2.	Zapewnienie dostępności do bezpłatnych konsultacji oraz poradnictwa specjalistycznego	Udzielanie kompleksowego wsparcia mieszkańcom Gminy, przeciwdziałanie pogłębianiu się problemów w rodzinach, zapewnienie mieszkańcom Gminy możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy specjalistów m.in. psychologa, pedagoga, radcy prawnego	<ul style="list-style-type: none"> - UG Pilchowice -OPS w Pilchowicach, - GKRPA (Punkt Konsultacyjny), - PCPR w Gliwicach Zespół Poradnictwa Specjalistycznego I Interwencji Kryzysowej, - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Knurowie 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających ze wsparcia, - liczba udzielonych porad
3.	Zapewnienie pomocy rodzinom/osobom borykającym się z problemem alkoholowym	Kierowanie wniosków do GKRPA o podjęcie działań wobec osób borykających się z problemem alkoholowym, kierowanie wniosków do Sądu o leczenie odwykowe, współpraca instytucji działających na rzecz rodzin, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu, zapewnienie właściwych warunków do życia i rozwoju dla małoletnich dzieci przebywających w rodzinach dysfunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> - UG Pilchowice, - GKRPA -OPS w Pilchowicach, -Komisariat Policji, - placówki oświatowe, - GOK, - GBP, -organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wezwań do GKRPA, - liczba wystosowanych wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe
4.	Zapewnienie pomocy rodzinom/osobom doświadczającym przemocy	Udzielanie kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy domowej, podejmowanie działań korekcyjnych wobec sprawców przemocy domowej, zapewnienie właściwych warunków do życia i rozwoju dla małoletnich dzieci (zapewnianie poczucia bezpieczeństwa i życia	<ul style="list-style-type: none"> - UG Pilchowice -OPS w Pilchowicach -Zespół Interdyscyplinarny , - GKRPA, - placówki oświatowe, - służba zdrowia, - Komisariat Policji, -PCPR w Gliwicach Zespół Poradnictwa Specjalistycznego I Interwencji 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, - liczba grup roboczych, - liczba Niebieskich Kart

		wolnego od przemocy), przeciwdziałanie pogłębianiu się dysfunkcji w rodzinach wychowujących małoletnie dzieci, współpraca instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizacja spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego/ grup diagnostyczno- pomocowych, uruchamianie i prowadzenie procedur Niebieskie Karty	Kryzysowej	
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej				
1.	Podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, pracowników socjalnych poprzez udział w kursach, szkoleniach, warsztatach, konferencjach	Wzrost kompetencji asystentów rodziny i pracowników socjalnych w zakresie pracy z rodziną wychowującą małoletnie dzieci, sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej	- UG Pilchowice -OPS w Pilchowicach, - ROPS	- liczba szkoleń/kursów/ warsztatów, - liczba pracowników podnoszących kwalifikacje
2.	Współpraca asystentów rodziny – udział i organizacja spotkań asystentów rodziny	Wzrost kompetencji asystentów rodziny w zakresie pracy rodziną wychowującą małoletnie dzieci, tworzenie sieci wsparcia wśród asystentów rodziny, współpraca Ośrodków Pomocy Społecznej	- UG Pilchowice, -OPS w Pilchowicach, -PCPR w Gliwicach, - OPS-y	- liczba spotkań asystentów rodziny

VII. ZAKŁADANE EFEKTY PROGRAMU

1. Zmniejszenie liczby i poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo wychowawczymi
2. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
3. Zwiększenie liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny.
4. Zapewnienie standardu ilościowego zatrudnienia asystenta rodziny (1 asystent/15 rodzin).
5. Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka.

6. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych.
7. Wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych.
8. Rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VIII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Realizacja Programu będzie odbywać się w zakresie posiadanych środków budżetu gminy, budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł. Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

IX. ZASOBY INSTYTUCJONALNE DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY PILCHOWICE

1. Urząd Gminy Pilchowice,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach,
3. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Pilchowice,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
5. NZOZ Med.-Profil ,
6. Placówki oświatowe,
7. Gminna Biblioteka Publiczna,
8. Gminny Ośrodek Kultury.

X. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urzędem Gminy w Pilchowicach,
2. Zespołem Interdyscyplinarnym w Gminie Pilchowice,
3. Policją w Knurowie,
4. Placówkami oświatowymi i kulturalnymi z terenu Gminy Pilchowice,
5. Placówkami służby zdrowia z terenu Gminy Pilchowice,
6. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach,
7. Organizacjami pozarządowymi,
8. Sądem Rejonowym w Gliwicach,
9. Powiatowym Urzędem Pracy w Gliwicach.

XI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilchowicach będzie odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Programu. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizacyjnych Programu. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby związane z realizacją tych zadań będą corocznie przedkładane Wójtowi Gminy Pilchowice oraz Radzie Gminy Pilchowice.

Ewaluacji podlegać będzie stopień realizacji celów szczegółowych poprzez podejmowane działania prowadzące do ich osiągnięcia. Efektem ewaluacji będą wnioski do ewentualnej modyfikacji działań. W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość dokonywania zmian wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb. Zmiany będą przedstawione Radzie Gminy do zatwierdzenia.

XII. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pilchowice na lata 2026-2028 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację Programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.